

چگونه انتظار فرج را در دل زنده کنیم؟/ سامان امر ظهور در یک شب

برخی روایات بر این معنا تاکید دارند که خداوند امر مهدی موعود را در یک شب سامان می دهد، این دست از روایات کنایه از این امر است که این امر حتما اتفاق می افتد.

برخی روایات بر این معنا تاکید دارند که خداوند امر مهدی موعود را در یک شب سامان می دهد، این دست از روایات کنایه از این امر است که این امر حتما اتفاق می افتد.

به گزارش خبرنگار مهر، متن زیر جلسه شصت و نهم از سلسله مباحث مهدویت است که توسط حجت الاسلام سیدمحمدباقر علوی تهرانی ایراد شده است.

گفتیم انتظار به لحاظ لغوی به معنی چشم به راه بودن است. یعنی انتظار کشیدن چشم به راه بودن آن حقیقتی است که هنوز محقق نشده است.

معنای اصطلاحی انتظار به معنای چشم به راه بودن برای ظهور واپسین ذخیره الهی و آماده شدن برای یاری او در برپایی حکومت عدل و قسط در سراسر گیتی است.

حالا ما باید چه بکنیم که این چشم به راهی ایجاد شود؟

در مورد مولفه اول صحبت کردیم که نسبت به وضع موجود خود و اجتماع ناراضی باشیم و آن را نامطلوب بدانیم. دومین مولفه این بود ما نسبت به یک وضعیت ایده آل که در آینده رخ می دهد، امیدوار باشیم.

یکی از اموری که در آینده اتفاق خواهد افتاد این است که عقل انسان ها به کمال خود می رسد. اساساً اگر کمال در عقول انسانی ایجاد نشود، آن تغییر هم ایجاد نمی شود. این اتفاق در دوره امام عصر خواهد افتاد.

امام باقر(ع) می فرماید «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا وَصَعَّ اللَّهُ يَدَهُ عَلَى رُءُوسِ الْعِبَادِ فَجَمَعَ بِهَا عُقُولَهُمْ وَ كَمَلَتْ بِهَا أَعْلَانَهُمْ» یعنی چون قائم ما قیام کند خداوند دست رحمتش را بر سر بندگان گذارد پس عقولشان را جمع کند و (تا پیروی هوس نکنند و با یک دیگر اختلاف نوزند) و در نتیجه خردشان کامل شود (متانت و خود نگهداریشان کامل شود).

اگر عقل تعالی پیدا کند چه اتفاق می افتد؟ این که بلیه ای به عنوان حرص در دنیا از بین می رود. مسئله دیگر این است چون کمال عقل اتفاق می افتد کمال ایمان هم رخ خواهد داد.

کسی به خدمت امام صادق(ع) آمد و گفت من می ترسم که بی دین از این دنیا بروم. حضرت فرمود چه شده که فکر می کنی بی دین از دنیا می روی؟ گفت ما در چرخه زندگی خود ملاک ارزیابی دوستانمان، ثروت آنهاست. هر چه ثروت او بیشتر باشد ما به او بیشتر احترام می گذاریم. حضرت فرمود شما بی دین نیستید بلکه ایمان شما کم است.

در زمان ظهور ایمان کامل می شود و این بلیه از بین می رود و ارزیابی افراد به موقعیت اجتماعی آنها نیست.

سومین چیزی که جز کمال عقل خواهد بود این است که در دوره ظهور کینه وجود ندارد. امیرالمومنین می فرماید «لو قد قام قائمنا لذهبت الشحناء من قلوب العباد» یعنی وقتی قائم ما قیام می کند کینه از دلهاى بندگان رخت بر می بندد.

خیلی از فجایع امروز ما ریشه در کینه دارد.

یکی از چیزهایی که در رابطه با امور مطلوب و خوشایند عصر ظهور مطرح می کنند روایتی است که از امام زین العابدین صادر شده است: «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ، وَجَعَلَ قُلُوبَهُمْ كَرْبَرِ الْحَدِيدِ، وَجَعَلَ قُوَّةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا، وَيَكُونُونَ حُكَّامَ الْأَرْضِ وَسَنَامَهَا» یعنی زمانی که قائم ما قیام کند، خداوند آفت را از شیعیان ما می زداید و دلهاى آنان را چون پاره های آهن [سخت و تزلزل ناپذیر] می کند و هر مرد آنان را قدرت چهل مرد می دهد. آنان فرمانروا و سالار جهان خواهند بود.

امام صادق(ع) می فرماید «هو المفرج للكرب عن شيعته بعد ضحك شديد و بلاء طويل، وجور وخوف، فطوبى لمن أدرك ذلك الزمان» یعنی او پس از یک تنگنای شدید و بلاى طولانى و ترس و وحشت و اضطراب، غم و اندوه شیعیان را می زداید. خوشا به حال آنان که آن زمان را درک کنند.

من شمه ای از ویژگی های دوران ظهور را عرض کردم. عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی، عدالت خانوادگی و یک بحث انسانی را مطرح کردم که انسان در دوره ظهور به کمال خود می رسد. اما برای اینکه ما به این وضع مطلوب امیدوار باشیم باید به دو نکته توجه کنیم. اول اینکه کثرت روایات در این مورد که دوره آخرالزمان بهترین دوره است، برای ما که اهل تدین هستیم حالت قطعی پیدا می کند که حتما این اتفاق می افتد. پس این یک آرزو نیست و امری واقعی است و اتفاق می افتد.

مضافاً اینکه وقتی ما به متون دینی مراجعه می کنیم، می بینیم که الفاظی که در روایات آمده آنقدر کلمات تاکیدی و مضامین تاکیدی دارد، این حالت یقین برای ما ایجاد می شود که این دوره خواهد آمد.

پیامبری که قرآن در مورد او می گوید «و ما ينطق عن الهوى» و «ما أتاكم الرسول فخذوه و ما نهاكم عنه فتأهوا»؛ تعبیری دارد که باید در آن تامل کرد.

پیامبر می فرماید «لو لم يبق من الدهر الا يوم لبعث الله رجلا من اهل بيتي، يملأها عدلا كما ملئت جورا» یعنی اگر از روزگار باقی نماند بجز یک روز البته جدا مردی از اهل بیت (ع) مرا مبعوث فرماید که زمین را پر از عدل و داد کند چنانکه پر از ظلم و جور شده باشد.

این تیپ از روایات کنایه از این است که این امر حتماً اتفاق می افتد.

ما نسبت به وضع مطلوب هم امیدوار باشیم و هم امید ما در سطح یقین باشد نه به صرف یک آرزو و آرمان بلکه یک ایده ای که محقق خواهد شد.

مولفه سومی که لازم است تا حالت انتظار را در ما ایجاد کند این است که ما آن روز خوش را نزدیک بدانیم. در تعالیم دینی به ما گفته اند که منتظر آن روز باشید و آن را نزدیک بدانید.

در دعای عهد می خوانیم «اللَّهُمَّ اكْشِفْ هَذِهِ الْعُمَّةَ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَحْضُرُهُ، وَ عَجِّلْ لَنَا طَهْرَهُ، إِنَّهُمْ بَرَوْتَهُ بَعِيداً وَ تَرَاهُ قَرِيباً، يَرْحَمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» یعنی خدایا این اندوه را از این امت به حضور آن حضرت برطرف کن، و در ظهورش برای ما شتاب فرما، که دیگران ظهورش را دور می بینند، و ما نزدیک می بینیم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

ما در زیارت امام عصر در روز جمعه چنین می خوانیم «يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ، هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ يَوْمُكَ الْمَتَوَقَّعِ فِيهِ طَهْرُكَ، وَ الْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَدَيْكَ» یعنی ای سرور من، ای صاحب زمان، دروهای خدا بر تو و برخاندانت، امروز روز جمعه و روز توست، روزی که ظهورت و گشایش کار اهل ایمان به دستت در آن روز.

نگفته اند کدام جمعه. اینها همه به ما نشان می دهد که ظهور را باید نزدیک بدانیم.

ما وقتی به محضر روایات می رویم می بینیم برای ظهور امام عصر، هیچ وقتی را تعیین نکرده اند.

در توقیع از ساحت امام عصر اینچنین آمده است «وَأَمَّا طَهْرُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، كَذَبَ الْوَقَائِدُونَ» یعنی اما ظهور فرج، موکول به اراده خداوند متعال است و هر کس برای ظهور ما وقت تعیین کند دروغگوست.

لذا هیچ کس حتی خود امام زمان هم از زمان فرج با خبر نیست.

دلیل هم این است که در دعای بعد از نماز عید فطر داریم «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ الْمُتَنْتَظِرِ أَمْرَكَ الْمُنْتَظَرِ لِفَرَجِ أَوْلِيَايَكَ».

این به این معناست که وجود نازنین حضرت هم از زمان ظهور خود خبر ندارند. علم دو چیز اختصاصاً به خداوند بر می‌گردد. یکی اینکه قیامت چه زمانی برپا می‌شود و دوم اینکه ظهور چه زمانی اتفاق می‌افتد. لذا امام هم منتظر فرج هستند.

لذا کسانی که وقتی برای ظهور بیان می‌کنند به شدت تکذیب شده‌اند. ابوبصیر وقتی از امام صادق(ع) درباره حضرت مهدی(عج) سوال کرد، حضرت فرمود «كَذَبَ الْوَقَائِدُونَ إِذَا أَهْلُ بَيْتِ لَيْلَى تَوَقَّتْ» یعنی وقت گزاران دروغ گفته‌اند. ما خاندانی هستیم که وقت را تعیین نمی‌کنیم.

امیرالمومنین از پیامبر نقل می‌کنند «المهدى منّا أهل البيت، يصلح الله له أمره فى ليلة» یعنی خداوند امر مهدی را در یک شب سامان می‌دهد.

دو نکته اینجا مطرح است. نکته اول این است که ما وقتی به سیره ائمه گذشته رجوع می‌کنیم، می‌بینیم وقتی از آن امام سوال می‌شود که چرا شما قیام نمی‌کنید؟ گاهی بحث عدد و گاهی بحث کیفیت را مطرح می‌کنند.

در داستان سقیفه که اتفاق افتاد، امیرالمومنین وقتی به خانه مهاجر و انصار رفتند و استنصار کردند و گفتند شما قبلاً با من بیعت کردید چرا بیعت شکنی کردید؟ چهل خانوار اعلام آمادگی کردند و حضرت با آنها قرار گذاشتند ولی چهار نفر سر قرار آمدند. لذا گفتند حجت از من ساقط است من اگر چهل همراه داشتم قیام می‌کردم. لذا گاهی اوقات بحث عدد است.

وقتی به امام صادق عرض کردند چرا قیام نمی‌کنید حضرت فرمودند اگر به اندازه این گله یار داشتم قیام می‌کردم. راوی می‌گوید تعداد را شمردم و آن گله ۱۷ عدد بود.

گاهی اوقات به بعضی از روایات مراجعه می‌کنیم، بحث کیفیت را مطرح می‌کنند.

آنچه در مورد امام مشهور است عدد ۳۱۳ است که هم عدد آن مورد بررسی است و هم کیفیت آن افراد. اما اینکه روایت می‌فرماید «یصلح الله له أمره فى ليلة» یعنی قیام صرفاً به دست خداست و اینگونه نیست که تابع عدد و کیفیت باشد.